

deri, at her drejer det sig om Statsmidler, og har han den Opfattelse, ser jeg ikke rettere, end at han maa betragte det som sin ministerielle Pligt, sin konstitutionelle Opgave at faa dette Spørgsmaal løst, saa at der ogsaa paa dette Omraade kan blive en statsmæssig Ordning af Statens Finanser. I det jeg forlader disse Betragtninger, maa jeg dog endnu sige en Ting til, det er, at jeg tror ikke, at Folketirken, eller hvad man maa kalde dens geistlige Repræsentation, er tjent med at støde Rigsdagen fra sig. Kommer den Dag, da den danske Folkekirke ikke har en virkelig Støtte i Rigsdagen og særlig i denne Forsamling, i Folketinget, kan det kun lidet nytte den at paaberaabe sig enten Ministeren eller Kirkeraadet. Men bortset fra dette, at altsaa den højtærede Minister har ment, at Sagen ikke kunde improviseres eller, som jeg forstod ham, optages til postitiv Forhandling uden at andre kirkelige Autoriteter i Forvejen derom ere raadspurgte, udtalte den højtærede Minister videre, at der forelaa ikke nu saadanne Beregninger, paa hvilke man kunde bygge en Løsning af denne Sag, og han anførte som Eksempel derpaa, hvilken Forskel der var med Hensyn til Kornpriserne, at Hveden kostede, den Gang vi havde Beregninger i 1875, 19 Kr., og nu vilde man være glad ved at faa 15. Der har den højtærede Minister ganske vist Ret, men jeg vil ogsaa gøre ham opmærksom paa, at af Hvede drejer det sig i Tienden kun om lidt over 4000 Tønder, saa det er kun et overmaade ringe Beløb, som det drejer sig om med Hensyn til Hvedekapitelstaksten. De øvrige Kapitelstakster — jeg skal straks komme til dem — variere ikke saa stærkt. I det jeg altsaa tror at burde give nogle yderligere Oplysninger — det ærede Medlem fra Kerteminde (N. Andersen) har fuldstændig Ret i, at det ikke er saa vanskeligt at tilvejebringe dem; man kan selv regne sig dertil — har jeg tillige troet at burde give et Par Oplysninger om Sagens tidligere Historie. Jeg skal ikke fordybe mig i en detailleret Fremstilling af, hvad der er passeret ved denne Sags Behandling før, men der er en Del Ting, jeg kan drage ud af de tidligere Forhandlinger, som ville have direkte Interesse for en Undersøgelse af, hvad vi nu maa komme til. Jeg skal da minde om, at første Gang vi have et Forslag om Præsterenes Lønning, er i Samlingen 1861—62, og det ledsages af en Del Oplysninger, som ingenlunde ere væsentlig spækkede den Dag i Dag. Ganske vist er Præsterenes Antal tiltaget. Den Gang kunde man med et rundt Tal sige, at samtlige Præster i Landet udgjorde et Tusinde,

og deraf vare de 900 paa Landet og de 100 i Købstæderne — jeg nævner runde Tal; det drejer sig jo ikke om nogle enkelte fra eller til. Der er siden med Hensyn til dette Punkt oplyst — i 1875 — at der fra 1849 til 1875 er tilkommet 70 ny Præstekald. Hvor mange der af disse allerede har været til Stede i 1861, kan ikke siges bestemt, men det siges, at i 1875 var der kommet 70 ny til, og der var tillige forberedt Oprettelse af 40 ny. Jeg vil formode, at disse Forberedelser nu ere afsluttede, saaledes at det samlede Antal Præster, som nu faktisk er kommet til siden 1849, er noget over Hundrede; selv om der ogsaa kan blive Spørgsmaal om en Snes Stykker mere eller mindre, vil det jo ikke være af afgørende Betydning for, at man ikke skulde kunne bruge disse Tal. Det oplyses da, at Præstegaardsjorderne den Gang udgjorde i alt 7,382 Tdr. Hartkorn, og deraf var lidt over Halvdelen paa Øerne, lidt under Halvdelen i Sjælland. Og jeg skal sige til — maaste nogen kunde have Interesse af at se dette — at der den Gang var ikke mindre end 112 Præstegaarde, der havde over 12 Tdr. Hartkorn. Derimod vil man nu sige, at af disse 7,382 Tdr. Hartkorn er der nu bortfulgt en betydelig Del, saaledes at hvis vi nu skulde gøre et Budget op, vilde vi dog komme til der at savne Oplysninger. Jeg ser imidlertid ingenlunde, at den Indvending holder Stik; den kan bruges som Motivering af at lægge Sagen til Side nu, men i Virkeligheden er det jo givet, at dette Hartkorn ikke dermed er forsvundet. Det er vel ikke i Naturalier til Stede ved de paagaeldende Præstegaarde mere, men Værdien deraf ligger jo ved Præstekaldene eller i Stiftsmidlerne, og jeg antaget ikke, at det kan siges, at der ved Salget kan være tabt nogen Værdi — snarere kan der vel siges at være vundet — saa man kan godt gaa ud fra, at disse samlede Tdr. Hartkorn, omsatte i Penge, ville have samme Værdi, enten de ligge i Stiftsmidlerne eller endnu bero som Jordarealer ved Præstekaldene. Offer og Accidenser bleve den Gang anslaaede til 838,000 Kr. De ere vel sagtens ikke stagne siden, men jeg formoder dog heller ikke, at de ere væsentlig sunkne, det vil blive noget under en Million endnu den Dag i Dag. Vi komme saa til Tienden, og Tienden antager jeg ikke er forandret. Jeg ved ikke af, at der har fundet noget Bortsalg eller Aflysning af Præstegaardsstienden Sted. I runde Tal — og andet vil man ikke kunne have Interesse af — udgør Præstetienden 50,000 Tønder Rug, 150,000 Tønder Byg og 50,000 Tdr. Havre. Saa er der som sagt lidt over 4,000 Tdr. Hvede, nogle Hun-